

AGREGOVANÝ POPIS POTŘEB ŠKOL

Aktualizace – 2021

v území
**MÍSTNÍHO AKČNÍHO PLÁNU
rozvoje vzdělávání
v ORP Poděbrady II**

Zpracováno pro potřeby projektu: MAP rozvoje vzdělávání v ORP Poděbrady II
Reg. číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0010695

Realizátor: MAS Mezilesí, z. s.
Kontakt: map@masmezilesi.cz

OBSAH

I.	ÚVOD	2
II.	ZAPOJENÉ ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ V PROJEKTU MAP ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ V ORP PODĚBRADY II	3
III.	ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST A ROZVOJ POTENCIÁLU KAŽDÉHO ŽÁKA	5
IV.	MATEMATICKÁ GRAMOTNOST A ROZVOJ POTENCIÁLU KAŽDÉHO ŽÁKA.....	9
V.	POLYTECHNICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ, EVVO A ROZVOJ POTENCIÁLU KAŽDÉHO ŽÁKA	13
VI.	ROZVOJ POTENCIÁLU KAŽDÉHO ŽÁKA V JINÝCH OBLASTECH, PRÁCE S TALENTEM A NADÁNÍM	17
VII.	DALŠÍ TÉMATA ROZVOJE ŠKOLY	20
VIII.	PODPORA ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ VE ŠKOLE	23
IX.	DISTANČNÍ VÝUKA.....	31
X.	SHRNUTÍ.....	31
	PŘÍLOHA Č. 1 SEZNAM ZKRATEK A POJMŮ	32

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

I. ÚVOD

Agregovaný popis potřeb škol je výstupem podaktivity 2.7 Podpora škol v plánování, jejímž „cílem je posílit přenos reálných potřeb ze škol do plánu v území MAP a posílit atmosféru spolupráce v rámci pedagogického sboru při společném plánování aktivit ve školách v prioritních tématech MAP.“ Zapojené školy v MAP rozvoje vzdělávání v ORP Poděbrady II zpracovávaly v průběhu dubna až listopadu 2021 vlastní aktualizované Popisy potřeb školy (vyhodnocení vlastního pokroku ve škole oproti prvnímu plánování ve školách v období květen – říjen 2019). Zástupci škol čerpali informace z vlastních zkušeností, z výročních zpráv, strategických plánů rozvoje školy a inspekčních zpráv. Z těchto materiálů vytvořil realizační tým MAP (RT MAP) aktualizovaný Agregovaný popis potřeb škol na území MAP rozvoje vzdělávání v ORP Poděbrady.

Tento dokument je rozdělen na sedm hlavních oddílů. Hlavním oddílům předchází kapitola, která shrnuje základní informace o zapojených školách a školských zařízeních. První oddíl seskupuje jednotlivé potřeby všech škol v oblasti čtenářské gramotnosti. Druhý oddíl soustřeďuje potřeby všech škol v oblasti matematické gramotnosti, třetí část reflektuje potřeby škol v oblasti polytechnického vzdělávání a EVVO, čtvrtý oddíl shrnuje práci s talentem a nadáním žáků, pátý oddíl seskupuje informace dalších témat rozvoje všech škol a šestý oddíl odráží podporu rovných příležitostí ve škole. Nově byl do dotazníku přidán sedmý oddíl týkající se distanční výuky. V roce 2019, kdy vznikl první dokument Popis potřeb školy, ještě distanční výuka nebyla tématem, který by školy musely řešit. Během nouzového stavu a uzavření škol však všechny školy musely zareagovat na protiepidemická opatření, která výrazným způsobem ovlivnila výuku jak v základních, tak i v mateřských školách. Proto jsme do aktualizovaných dotazníků přidali otázky týkající se formy výuky a dopadů distanční výuky. Dokument tak vychází z oblastí, které obsahovaly dotazníky, pomocí nichž školy a školská zařízení vypracovaly svůj Popis potřeb školy.

Každá škola pomocí dotazníků vytvořila vlastní reflexi v těchto tématech:

- A. Čtenářská gramotnost a rozvoj potenciálu každého žáka
- B. Matematická gramotnost a rozvoj potenciálu každého žáka
- C. Polytechnické vzdělávání, EVVO a rozvoj potenciálu každého žáka
- D. Rozvoj potenciálu každého žáka v jiných oblastech, práce s talentem a nadáním
- E. Další témata rozvoje školy
- F. Podpora rovných příležitostí ve škole
- G. Distanční výuka

Otázky, které podpořily jednotlivá témata byly následující:

- a) Co proběhlo dobře a v čem byla škola úspěšná?
- b) V čem by se mohla škola zlepšit, v čem potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

II. ZAPOJENÉ ŠKOLY a školská zařízení v projektu MAP rozvoje vzdělávání v ORP Poděbrady II

V projektu MAP rozvoje vzdělávání v ORP Poděbrady II je zapojeno 29 škol a školských zařízení z celkových 33 škol a školských zařízení, poskytujících předškolní, základní (včetně speciálního vzdělávání), základní umělecké a zájmové vzdělávání v území ORP Poděbrady (14 MŠ, 10 ZŠ, 3 sloučené MŠ a ZŠ, 1 ZUŠ a 1 DDM). Všechny tyto zapojené školy a školské zařízení vypracovaly vlastní hodnocení. Z 29 dotazovaných je 28 škol státních (23 škol zřízeno obcí, 5 škol je zřízeno krajem, z toho 2 jsou školská zařízení) a 1 škola je soukromá. Samostatných mateřských škol je 14, z toho 1 soukromá, 3 školy jsou sloučené MŠ a ZŠ do 5. ročníku, 2 školy jsou samostatné ZŠ do 5. ročníku a 5 škol jsou samostatné ZŠ úplné do 9. ročníku, včetně 2 speciálních základních škol zřízených dle §16 odst. 9 a 1 školy při zdravotnickém zařízení. Patří sem i jinak organizované školská zařízení: základní umělecká škola a dům dětí a mládeže. Do projektu MAP II a dotazování se nezapojily z území ORP Poděbrady 4 školy a to 2 státní mateřské školy, jedna soukromá mateřská škola a jedna základní škola.

Mezi lety 2019 a 2021 nedošlo ke změně počtu škol zapojených do projektu MAP rozvoje vzdělávání v ORP Poděbrady II, ani ke změně stavu a zřizovatele. V některých MŠ, došlo k navýšení kapacity v souvislosti s rekonstrukcí a rozšířením prostor školy (uvedeno v tabulce č. 2), zvýšení se nicméně neprojeví v tabulce č. 2, neboť se pohybuje v rámci intervalu od 31 do 50 žáků.

Tab. Č. 1 Zapojené školy a školská zařízení

Školy zřizované obcí: 23 <ul style="list-style-type: none">- samostatných MŠ: 13- sloučená MŠ a ZŠ do 5. ročníku: 3- samostatná ZŠ do 5. ročníku: 2- samostatná ZŠ úplná do 9. ročníku: 5
Školy a školská zařízení dle krajů: 5 <ul style="list-style-type: none">- ZUŠ: 1- ZŠ zřízené dle §16 odst. 9: 2- škola při zdravotnickém zařízení: 1- Dům dětí a mládeže: 1
Soukromé školy: 1 <ul style="list-style-type: none">- mateřská škola: 1
Celkem: 29

Tab. Č. 2 Přehled rejstříkové kapacity mateřských a základních škol

Školy MAP II v ORP Poděbrady	Do 30 žáků	Od 31 do 50 žáků	Od 51 do 100 žáků	Od 101 do 200 žáků	Od 201 do 300 žáků	Od 301 do 600 žáků	Od 900 do 1200 žáků
Počet MŠ	11	4	1	0	0	1	0
Počet ZŠ	0	2	5	1	2	1	2

Tab. Č. 3 Přehled pedagogických pracovníků mateřských a základních škol

Školy MAP II v ORP Poděbrady	Do 10	Od 11 do 20	Od 21 do 35	Od 36 do 50	Nad 51
Počet MŠ	16	0	0	1	0
Počet ZŠ	6	2	2	1	2

Z osobního dotazování a zpracovaných Popisů potřeb škol vyplynuly informace o **Strategickém plánování na školách**, zda má škola zpracován strategický plán/koncepci a zdá má škola nějakou vizi. Od šetření v roce 2019 se snížil počet škol, které nemají strategický plán, a to o 3 školy.

Nejčastější uváděné důvody k nedostatečnému strategickému plánování byly uváděny následující:

- ✓ ŠVP je vnímán jako hlavní koncepční dokument, nikoli jako klíčová součást koncepce školy
- ✓ školy často mají vizi, ale není s ní pracováno v dlouhodobé nebo střednědobé strategii školy
- ✓ migrace nebo nedostatek učitelů jako bariéra v kvalitním společném plánování
- ✓ ředitel/ka plánuje sám/a bez kolektivu

III. ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST a rozvoj potenciálu každého žáka

Mateřské školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Ve všech mateřských školách se přirozeně projevuje a uplatňuje čtenářská pre/gramotnost v každodenních činnostech. Učitelé s dětmi rytmizují, vytleskávají slova, učí slyšet první a poslední hlásku ve slově a hrají si se slovy i jinak. K rozvoji slovní zásoby a rozvoji paměti často vybírají tematické básničky. Různými činnostmi podporují vývoj hrubé a jemné motoriky. Asi polovina dotazovaných mateřských škol čte motivační pohádky před řízenou činností, všichni čtou dětem před spaním, využívají audio nahrávky pohádek a pár využívá i video nahrávky pohádek. Pohádky mnohdy učitelé spolu s dětmi dramatizují, využívají návodných věcí k vyprávění. Čtení a zpívání se vyskytnou i v průběhu dne a na pomoc si berou hudební nástroje jako jsou Orffovy nástroje nebo harmoničky. Pět mateřských škol je zapojeno do projektu Celé Česko čte dětem. V minulých letech zvalo osm škol rodiče a příbuzné dětí, kteří docházeli do školy a četli před spaním nebo v průběhu dne. Čtyři školy rovněž spolupracovali se ZŠ, jejichž žáci do MŠ pravidelně docházeli číst. Tyto aktivity byly výrazně ovlivněny protiepidemickými opatřeními a ve všech školách byly zrušeny nebo výrazně omezeny. V budoucnu školy plánují aktivity obnovit, pokud to epidemiologická situace dovolí.

Téměř všechny mateřské školy v regionu spolupracují s místní knihovnou v jejich obci, případně spolupracují s nejbližší městskou knihovnou, buď v Městci Králové nebo v Poděbradech. Školy navštěvují knihovny pravidelně jednou do roka, a ty mají pro ně připravený program, besedu nebo čtení pohádek. Některé školy navázaly samy pravidelnou spolupráci se spisovatelem a zvou je do škol na besedu s dětmi. V některých obcích pak funguje rozšířená spolupráce s knihovnou, například na poznávání historie obce.

Obecně platí pro všechny, že čtenářskou pregramotnost podporují školy vlastním vystupováním na besídkách před rodiči nebo obecních společenských akcích na veřejnosti, a rovněž se účastní hudebních nebo divadelních vystoupení umělců v divadlech nebo přímo ve škole.

Samy školy jsou poměrně velmi dobře vybavené, vedou si vlastní knihovnu, pravidelně nakupují knihy i pomůcky k vyprávění a rozvoji slovní zásoby nebo motoriky. Někde funguje knihovna i jako čtenářský koutek a děti si z ní po omezený čas mohou brát knihy volně. Část škol disponuje i interaktivní tabulí, případně jinými interaktivními pomůckami s vlastními programy jako je např. Magic Box nebo 3Box. Další digitální technologií pro rozvoj čtenářské pre/gramotnosti jsou tablety a jako podpůrnou pomůcku je aktivně využívají děti ve třech školách vždy pod vedením učitelů. V posledních dvou letech došlo k velkému posunu ve spokojenosti škol s vybavením jejich knihoven – k nákupu knih a pomůcek ke čtení byly využity i finanční prostředky z dotací, například ze Šablon (za rozdíl mezi cenou šablony a cenou vzdělávacího kurzu školy nakoupily knihy k danému tématu).

Výrazný posun proběhl v otázce logopedie. V rámci projektu MAP Poděbrady II byla zahájena aktivita Logopedická supervize, která obsahuje semináře pro učitelky MŠ v průběhu celého školního roku, depistáže logopedky v mateřských školách a semináře pro rodiče. Této aktivitě se zúčastnilo 11 mateřských škol (přičemž jedna MŠ má 9 poboček, aktivity se zúčastnily všechny). Tři mateřské školy spolupracují s vlastní logopedkou. Během rozhovorů na školách a evaluace aktivity logopedická supervize vyplynulo, že mateřské školy jsou spokojené s touto formou spolupráce v logopedii, pouze by uvítali více depistáží přímo v MŠ.

Školy uvádějí svou úspěšnost v přípravě předškolních dětí na přechod do základní školy. Využívají buď vlastních pracovních listů nebo ověřených pracovních listů (např. od nakladatelství INFRA, RAABE aj.).

V rámci aktivity Logopedická supervize rovněž proběhl dvoudenní seminář zaměřený na podporu zavádění metody rozvoje jazykových schopností dle D. B. Elkonina, kterého se zúčastnily pedagožky z 11 MŠ (přičemž jedna MŠ má 9 poboček, aktivity se zúčastnily všechny) a Speciální základní školy Poděbrady. Pouze část pedagožek, které se seminářů účastnily, však tuto metodu implementovalo do výuky. Důvodem jsou jednak problémy s absencemi dětí a za druhé větší skupina dětí v MŠ. Třída má vždy přes 20 dětí a v takovém počtu je Elkoninova metoda hůře proveditelná. V roce 2021 proto na semináře navázaly ukázky používání Elkoninovy metody v MŠ, která ji dlouhodobě používá. Tato MŠ také bude pilotovat novou metodiku metody, která je připravena přímo pro mateřské školy s větším počtem dětí.

V popisu potřeb škol z roku 2019 identifikovaly dvě školy potřebu pomoci se vzděláváním cizinců a materiálním vybavením a doplněním tematického materiálu pro rozvoj řeči dětí cizinců. Byly osloveny i ostatní školy, zda by měly zájem o vzdělávání v této oblasti. Po pozitivním ohlasu byl uspořádán seminář Úvod do začleňování dětí s OMJ do MŠ, kterého se zúčastnily pedagožky z 9 MŠ a odloučených pracovišť.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Téměř všechny mateřské školy se shodují, že je třeba zapojit více rodinu do čtení a vést rodiče ke spolupráci s logopedem. Problémem heterogenních tříd bývá práce s knihou a četba na pokračování pro předškoláky. Aplikovat tuto metodu ve skupině dětí od 2 do 6 let je obtížné.

Vzhledem k proběhlým vzdělávacím kurzům a DVPP v rámci Šablon OP VVV nemá většina mateřských škol potřeby v rámci čtenářské gramotnosti, nicméně všechny školy by přivítaly další finance na nákup nových vzdělávacích a zábavných knih. Stále trvá poptávka po zajímavých seminářích a akcích na téma čtenářské gramotnosti v regionu.

Základní školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Obecně lze říci, že školy, zejména s žáky 1. stupně, se soustředí na čtení s porozuměním, ať už je to formou pravidelného pokládání otázek v průběhu čtení, vyprávěním o obsahu textu nebo přečtené knihy, besed nad přečtenými knihami, vedením čtenářského deníku či četby na pokračování. I v rámci školní družiny, školního klubu nebo kroužku probíhá rozšiřování čtenářské gramotnosti prostřednictvím vyprávění pohádek, čtením, besed se spisovateli nebo návštěvou knihovny.

Učitelům nechybí kreativita při úspěšném naplňování čtenářské gramotnosti a žáci dramatizují klasické pohádky, dokončují příběhy, vyprávějí podle obrazových souborů, účastní se celoročních projektů, recitačních soutěží ve školních kolech. Jedna škola v regionu podporuje čtení v 1. třídách používáním metody Sfumato dle dr. Navrátilové.

Díky realizaci projektů zjednodušeného vykazování OP VVV Šablony I, II a III proběhly na většině škol DVPP na téma čtenářské gramotnosti, na některých byly založeny čtenářské kluby a školy pořídily didaktické pomůcky, knihy do žákovské knihovny nebo obrazové materiály. Většina škol je zapojena do projektu Čtení pomáhá, část škol pořádá Noc s Andersenem, jedna škola zmínila zapojení do Klubu mladého čtenáře a dvě do Klubu mladého diváka. Divadelní představení a besedy se spisovateli jsou buď v režii školy nebo v těsné spolupráci s městskou knihovnou, s níž jedna škola kooperuje i na veřejném čtení. Ve školním roce 2021/22 je 9 škol zapojeno do aktivity MAP Poděbrady II na podporu čtenářské gramotnosti Kufr plný knih.

Pasování na čtenáře žáků 1. tříd probíhá na třech školách vždy v červnu na konci daného školního roku ve spolupráci s knihovnou. V letech 2020 a 2021 probíhalo pasování na čtenáře v upravené podobě v rámci protiepidemických opatření, a to většinou v rámci školy. Spolupráce ZŠ a MŠ na předčítání mladším dětem byla také pozastavena z důvodu protiepidemických opatření.

Kromě interních školních soutěží a recitačních soutěží se žáci účastní i literárních a výtvarných soutěží, ve kterých se gramotnosti prolínají. Žáci jedné školy vydávají vlastní školní časopis, jiná škola pořádá literární soutěž Čtení pod lampou. Žáci další školy jsou členy místního divadelního spolku, jenž má divadelní hru, kterou celou hrají samy pouze děti. Dvě školy se zapojily do projektu Post Bellum *Příběhy našich sousedů*. Jedna škola je zapojena do Projektu v rámci eTwinning a pořádala i on-line Film-festival na druhém stupni.

Školy využívají jako nástroje vlastního hodnocení testování SCIO, IKAP testování (Krajského úřadu), PIRLS, celorepublikovou soutěž Soubor čtenářů, nebo vlastní evaluace díky každoročnímu testování žáků vlastními způsoby, např. v programu Alf nebo vyplňováním pracovních listů, a vidí jejich pokroky.

Materiálně jsou školy vybaveny velmi dobře. Jedna škola využívá čtečky audioknih pro kompenzaci některých žáků. Každá škola disponuje vybavenou žákovskou knihovnou.

Úspěšně rovněž proběhlo i DVPP – např. na téma v čtenářských dílnách.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Školy by rády prohloubily schopnost žáků porozumět textu, protože to vnímají jako velkou slabinu žáků. Dále by chtěli podpořit vedení ke čtení ze strany rodičů, a to semináři cílícími na rodiče, veřejnými čtenářskými workshopy, aktivitami knihoven atd. Chtějí více podpořit žáky ve čtení nabídkou zajímavých publikací, protože je ještě velký počet žáků, kteří nepovažují čtení za důležité, tzn. doplňovat žákovskou knihovnu, koupit knihy i pro malé čtenáře, sedací podložky, hry pro rozvoj slovní zásoby a fantazie dětí, vybavení pro vytvoření čtenářských koutků. Jedna škola potřebuje zřídit místnost pro žákovskou knihovnu a otevřít čtenářský kroužek.

Základní škola podle paragr. 16/9 potřebuje finanční podporu na spolupráci s klinickou logopedkou a větší prostory pro individuální činnost a dělení skupin.

Školy mají zájem se průběžně proškolovat v dalších tématech ČG.

Jinak organizovaná školská zařízení – ZUŠ a DDM

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Čtenářská gramotnost je zajišťována na ZUŠ jako doplňková výuková činnost u dětí od 5 let. Studenti literárně dramatického oboru soutěží v rozvoji tvůrčího psaní. Důraz na jazykový projev se klade rovněž při vystoupeních a divadelních představeních. DDM obstarává tuto oblast zejména v činnostech např. příměstské tábory s tématy čtenářství, kroužek Novinařiny a filmařiny a kurzy přípravy na přijímací zkoušky z českého jazyka na víceletá gymnázia nebo na střední školy.

Ze svého rozpočtu pravidelně ZUŠ i DDM nakupují do knihovny odbornou literaturu, např. pro dramatickou tvorbu, nakupují i monografické publikace, notové osnovy.

V DDM funguje Knihobudka, kdy návštěvníci přinesou knihu darem a mohou si bezplatně jinou knihu odnést.

Obě organizace spolupracují s místní knihovnou v Poděbradech především při větších akcích, jako např. Den dětí, vernisáže výtvarného oboru ZUŠ nebo jako hudební doprovod k vernisáži jakýkoliv jiných výstav pořádaných Městskou knihovnou Poděbrady. V rámci čtenářské gramotnosti Městská knihovna Poděbrady funguje jako samostatná jednotka s vlastní nabídkou bohatého programu a nekonkurují si.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Obě organizace nemají nic, co by potřebovaly v této oblasti řešit.

IV. MATEMATICKÁ GRAMOTNOST a rozvoj potenciálu každého žáka

Mateřské školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Všechny školy potvrdily, že se děti setkávají s matematickou pre/gramotností v mateřské škole denně, při samovolných hrách, řízených činnostech, námětových hrách, v předškolních pracích, při hře s didaktickými pomůckami. Prolíná se tak všemi činnostmi, upevňuje se v povědomí jednoduchým počítáním, tříděním, řazením, poznáváním, rozlišováním tvarů, čeho je více, méně nebo stejně. Začíná to sezením v kruhu, srovnáváním velikostí, při cvičení, ve vyhodnocování, hrátkami s pamětí, ve výtvarné činnosti aj. a to v individuálních i skupinových činnostech.

V roce 2019 se v potřebách školy objevil zájem o nabídku kvalitních seminářů zaměřených na matematickou pre/gramotnost – ideálně formou návštěvy metodika s ukázkami didaktických her, který by vyzkoušel přímo s dětmi různé metody výuky a učitelé by mohli aktivity k tomuto tématu zařazovat častěji do řízených činností. Během posledních dvou let pořádal MAP Poděbrady II tři semináře zaměřené na rozvoj matematických a prematematických představ, kterých se zúčastnily pedagožky ze 7 MŠ a jedné speciální školy. Většina školek také uváděla, že se pracovnice účastní DVPP v rámci Šablon OP VVV.

Pomůcky nacházejí učitelé v denních potřebách (např. PET víčka), v přírodě (přírodniny jako kameny, šišky ad.). Výuka probíhá s rozmanitými pomůckami, často i vynalézavě vyrobené svépomocí. MŠ využívají pomůcky jako kostky, různé stavebnice, zejména Lego. Vybavenost škol je na dobré úrovni, disponují dostatkem didaktických pomůcek, děti se s nimi učí zacházet. Oblíbené jsou didaktické hry Logico Primo a Logico Piccolo. Dostupné jsou výukové programy a práce s interaktivními pomůckami. Ze Šablon OP VVV také školky nakupovaly didaktické pomůcky – ve většině škol jejich ředitelky/vedoucí uvádí, že nakoupily nové pomůcky zaměřené na matematické dovednosti, např. ručičky na počítání, penguins figurky, matematické váhy, dřívkové stavebnice na počítání atd.

Vzdělávací činnosti podporují různými pracovními listy nebo pracovními sešity např. Matematika pro předškoláka, Medvídek Nivea nebo pracovní listy Kuliferda pro děti od Nomiland. Učitelky vyrábějí pro děti listy samy.

Ve většině škol se daří kvalitně připravovat děti na vstup do školy. Vesměs školy posilují dovednosti jako je přiřazování, uvažování a usuzování, porovnávání, prostorová orientace, konstruování podle plánu nebo návodu, poznávání geometrických tvarů a prostorových těles a orientace v číselné řadě 1–6 (10).

Finanční gramotnost školy zatím řízeně nevyučují, v prvcích her se však tématu dotýkají např. hrou na obchod. Ve školním roce 2021/22 byly v rámci projektu MAP Poděbrady II zahájeny workshopy Finanční gramotnosti, které pořádá Dům dětí a mládeže Poděbrady. Do konce roku 2021 se pilotních workshopů zúčastnilo všech 9 odloučených pracovišť MŠ Poděbrady, v dalším roce pak budou workshopy nabízeny dalším MŠ.

Oproti roku 2019 je mnohem více mateřských škol zapojených do programu Malé technické univerzity a zároveň se většinou jedná o opakované návštěvy a využití více programů. Ve školním roce 2021/22 se na úhradě nákladů spojených s návštěvou MTU ve městě Poděbrady finančně podílí samotné město jakožto zřizovatel MŠ.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Učitelé se shodují, že je všeobecně nutná osvěta pro rodiče v oblasti finanční gramotnosti, aby děti naučili, jak hospodařit s penězi a znát jejich hodnotu. Několik škol by rádo proškolilo i své pedagogy v oblasti finanční gramotnosti.

Nejčastější potřebou na školách jsou i nadále finance na materiální dovybavení, nákup nových didaktických pomůcek pro upevnění matematických pojmů, nákup nákladnějších kvalitních stavebnic a hraček podporující předmatematické představy.

MŠ by rády využívaly kvalitní, ale finančně nákladné výukové programy Malé technické univerzity pro rozvoj předmatematických představ, prostorové orientace i polytechnického vzdělání.

Základní školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Na prvních stupních základních škol se daří prolínat gramotnosti ve výuce různých předmětů.

Jedna škola využívá prvků Hejného metody ve výuce a jedna škola vyučuje kompletní Hejného matematiku v 1., 2. a 3. třídě, jejichž pedagogové se neustále vzdělávají v této metodě. V době distanční výuky nicméně jedna škola od Hejného metody ustoupila, protože pro on-line výuku byla vhodnější klasická forma výuky matematiky.

Na speciálních školách se zaměřují zejména na prstovou školu, praktické úkoly a funkční matematiku – jízdní řády, hodiny, manipulace s penězi, míry a váhy. Při výuce se zaměřují na práci s názornými pomůckami. Praktickými ukázkami se učí – váží, krájí, kupují, počítají peníze.

Šest škol potvrdilo, že implementují oblast finanční gramotnosti do výuky již na prvním stupni v různých předmětech a to ukázkami modelových situací z běžného života, situací jednotlivých rodin různě členěných, s různými výdělky a životní úrovní, příjmů a výdajů jednotlivých domácností, šetření financí atd. Do výuky zařazují na 1. stupni ZŠ praktické manipulativní úlohy, počítání s penězi apod. Tři školy zapojily své 4. a 5. třídy do projektu Abeceda peněz od České spořitelny, kdy si žáci sami připraví projekt výroby a prodeje vlastního zboží na jarmarku. Žáci pracují společně a vymyslí, co budou chtít vyrobit, připraví rozpočet, nakoupí materiál, zboží vyrobí a pak ho na jarmarku prodají. Poté společně vymyslí, jak využijí zisk z prodeje. Např. na ZŠ Václava Havla vyrazily děti na výlet do Prahy nebo do IQ Landie v Liberci, na ZŠ TGM do ZOO.

Na 2. stupni finanční gramotnost zařazují na školách od 7. do 9. třídy, rovněž v rámci různých předmětů nebo konkrétně jen v matematice. Tematicky je finanční gramotnost zaměřena na nákupy, rozpočty, základní příjmy, půjčování, rodinný rozpočet, slevy oblečení, naplánování rekreačních pobytů atd. V jedné škole u 9. tříd proběhl seminář finanční gramotnosti s externím odborníkem. Na jarní měsíce 2022 jsou již naplánovány semináře finanční gramotnosti pro 5. a 9. třídy v DDM Poděbrady (v rámci projektu MAP Poděbrady II).

Školám se daří vybavovat pro podporu rozvoje matematické gramotnosti dostatkem pomůcek, řadou výukových materiálů, programů (např. Minecraft: Education Edition do škol 8.-9. tříd, Školákov a on-line cvičení). Využívají interaktivního dataprojektoru, matematických softwarů, modelů a vlastních vyrobených pomůcek. Stejně se daří vybavovat školy logickými a stolními hrami. Tyto pomůcky jsou pro žáky velkým přínosem. Pracují s nimi se zaujetím, přirozeně rozvíjejí logické myšlení a smysl pro spolupráci při řešení problémů ve hře.

Během distanční výuky také došlo k výrazně většímu zapojení on-line programů a aplikací do výuky. Hojně používaný je například Alfbook, Wordwall, Matýskova matematika on-line atd.

V rámci Šablon OP VVV došlo k navýšení počtu kroužků zaměřených na matematiku - např. Klub logiky a deskových her nebo Kroužek logiky byly založeny i na několika jednostupňových školách v menších obcích. Kroužek matematiky na přípravu na střední školu pak probíhal na druhém stupni v úplných školách. Jedna škola provozuje tzv. Klub Help na doučování českého jazyka, anglického jazyka a matematiky zdarma.

Většina ze škol se pravidelně účastní alespoň jedné matematické soutěže – např. Matematického klokanu, Logické olympiády, Matematické olympiády, Pythagoriádu, SUDOKU, Komára nebo Pangei. Část těchto soutěží probíhala i během nouzového stavu v on-line formě, nicméně do on-line formátu se zapojilo méně škol (spíše velké školy ve městě).

Testováním (SCIO, Kalibro aj.) a kontrolními pracemi školy ověřují znalosti žáků i úspěšnost svého počínání.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Většina škol uvádí, že v matematické gramotnosti nemá potřeby co se týče nákupu pomůcek, ale spíše by potřebovaly podpořit zájem dětí o matematiku a o účast v matematických soutěžích, metodickou podporu v popularizaci matematiky. Dále se chtějí soustředit na práci s textem a správným chápáním zadání, například chytáků v zadání matematických příkladů.

Jinak organizovaná školská zařízení – ZUŠ a DDM

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Oblast matematické gramotnosti na ZUŠ řízeně nesledují. V DDM je matematická gramotnost zajišťována jako součást dalších činností např. kurzy Příprava k přijímacím zkouškám z matematiky na víceletá gymnázia pro 5. třídy ZŠ a na střední školy pro 9. třídy ZŠ.

DDM je organizátorem matematických soutěží vyhlašovaných MŠMT v regionu. Ve školním roce 2021/2022 pilotuje DDM vzdělávací programy pro předškolní děti a žáky 5. a 9. tříd ZŠ zaměřené na podporu finanční gramotnosti formou hry. Pro MŠ v imaginárním Finančarověprovází programem víla Stříbrnilka. Pro žáky ZŠ je program upraven dle požadavků RVP a ŠVP. Cílem je naučit děti znát hodnotu peněz, jejich formy, historii a základní principy fungování rodinného rozpočtu. Po pilotní fázi bude DDM tyto vzdělávací programy nabízet mateřským a základním školám v celém ORP Poděbrady.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

DDM potřebuje finanční podporu vzdělávacích programů finanční gramotnosti tak, aby byly pro školy dostupné i po pilotní fázi.

V. POLYTECHNICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ, EVVO a rozvoj potenciálu každého žáka

Mateřské školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

V území se školám daří proměňovat školní zahrady, které slouží jako základ pro bezprostřední environmentální výuku a častý pobyt venku, v edukativní prostředí pro rozvoj EVVO myšlení. V posledních několika letech došlo k velkému posunu ve vnímání školní zahrady – tu už nebereme jen jako hřiště pro děti, ale také jako výukový prostor. 7 mateřských škol vystavělo nebo zrekonstruovalo zahradní přístřešky/altány a používá je jako venkovní učebnu. Další dvě školy mají postavení venkovní učebny v plánu v následujících 2 letech. Jedna mateřská škola má environmentální výchovu přímo součástí vize školy.

V posledních letech rovněž došlo k nárůstu počtu školek, které mají na školní zahradě záhony. Děti jsou častěji zapojovány do práce na zahradě, tj. pěstitelských prací, k pěstování zeleniny, bylinek v nadzemních záhonech, sázení i sklízení jedlých keřů nebo třeba pomáhají s hrabáním listí, plněním, zaléváním, s úklidem, sbírají větvičky a nosí do biodpadu či ke kompostování. Zahrada dále slouží k experimentování, zkoumání, pozorování ptáků ve vlastních instalovaných ptačích budkách, ke krmení ptáků nebo k pohybovým činnostem, i k odpočinku a relaxaci. Děti na zahradě získávají pojem o prostoru, mají možnost jej samy utvářet. Pohyb a pobyt venku je podporován vycházkami do přírody. Seznamují se s vlastnostmi přírodních materiálů v hmatovém chodníku, používají kmeny stromů a balvany k volným hrám.

Zájem o přírodu podporují školy úspěšnou spoluprací a vzájemnými návštěvami se včelaři, myslivci, Ekocentrem Huslík, školním statkem SZŠ a SOŠ Poděbrady při Dnu Země, projektových dnech nebo jsou zapojeni do různých projektů (Mrkvička – projekt od Pavučiny, Síť středisek ekologické výchovy atd.).

Děti mají možnost se starat o zvířata. Oblíbenou činností je stavba hmyzích domečků, do nichž jsou zapojováni společně s dětmi i rodiče, nebo stavba ptačích krmítek. Tři školy chovají a starají se o živá zvířata ve venkovní voliérě i interiérových teráriích a akváriích. Další školy mají v adopci zvíře z Ekocentra Huslík.

V posledních dvou letech došlo k výraznému omezení školních výletů a pobytů v přírodě. V prvním roce epidemie koronaviru byly zrušeny akce na všech školách, ve druhém roce byly organizovány v menším počtu a dle epidemických opatření. Došlo i ke změně cílových destinací – školky více volily procházky do přírody v blízkém okolí nebo cestu hromadnou dopravou do vzdálenějších venkovních volně přístupných atrakcí. Důvodem byla nepředvídatelnost situace v období nouzového stavu – bylo riskantní zakoupit vstupné či zajednat exkurzi a objednat autobus na dopravu, když mohlo kdykoliv dojít ke změně situace. Pokud se výlety nebo školy v přírodě konaly, tak až v květnu a červnu 2021.

Běžnou činností v mateřských školách v regionu je třídění odpadu do speciálních nádob na to určených, a během návyků mytí rukou se děti učí šetřit vodou. Některé školy mají v ŠVP zahrnutý týdenní program na téma Polytechnického vzdělávání a EVVO a věnují se intenzivněji montážní a demontážní práci, sebeobslužné práci, úklidu.

Ve školách probíhají besedy a dílny ve spolupráci s místními spolky a organizacemi – s myslivci, hasiči, Policií ČR, s Handicap centrum Srdce v Poděbradech, kde si mají možnost děti vyrobit keramiku, s Diakonií v Libici nad Cidlinou, s DDM Symfonie, který pro MŠ připravuje bohatý program v této oblasti, a spolkem ErvaVia, který pro mateřské školy pořádá projektové dny.

Během výtvarné činnosti se děti věnují modelové činnosti s různými hmotami, využívají se pomůcky a vyrábí z přírodních materiálů, probíhají tzv. recyklohrátky, v nichž děti využívají dále nepotřebné materiály ke kreativním činnostem, pracují s textilem a asistují u skládání nábytku apod.

2/3 škol spolupracují s Malou technickou univerzitou, která nenásilnou formou v duchu Komenského myšlenky „Škola hrou“ rozvíjí v dětech jejich technické a logické dovednosti. Školy nejčastěji objednávají stavitele města, mostů nebo věží a pak se posouvají k dalším modulům. Další školky spolupracují s Dřevíčkovou dílničkou, během níž si děti vyrobí ze dřeva malou hračku, vyzkouší vrtání, řezání, zatloukání.

Jako v případě ČG a MG je většina škol dobře vybavena pomůckami (výtvarné pomůcky, stavebnice, kostky, Lego Duplo, Lego Dacta, včelička Bee-Bot pro základy programování). Postupně se daří školy vybavovat didaktickými hračkami. Některé školy preferují investovat do čtyřkolek – motokár, jiné nakoupily program Barevné kamínky do interaktivní tabule, pořizují tablety, jiné zase koupily nové technické stavebnice. Během posledních let několik školek také zajistilo wi-fi připojení k internetu v budovách školy. Někde naopak není o tablety do mateřských škol vůbec zájem, raději zde volí cestu maximálního zapojení dětí do manuálních, pohybových a komunikačních činností, rozvíjející jejich jemnou motoriku a řeč.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

I přes vybavenost didaktickými pomůckami by MŠ potřebovaly finance na prostředky, vybavení (keramická pec aj.), materiál na tvoření, didaktické pomůcky a pomůcky k rozvoji hrubé a jemné motoriky v rámci polytechnického vzdělávání, zakoupení kvalitního zahradního nářadí pro děti, polytechnických stavebnic (Merkur a Lego) a ponk do dílny nebo zahrady, ale rovněž ICT technologie (např. Program Alfíček do interaktivní tabule). Všeobecně ale MŠ chtějí více využívat a tvořit s konstruktivními technickými stavebnicemi.

Několik škol projevilo zájem absolvovat školení k rozvoji polytechnického vzdělávání.

Více než polovina škol chce investovat do zahrady (školy nejčastěji potřebují dovybavit školní zahradu altánem se stoly a lavicemi, rozšířit zahrádku o více přírodnin, zeleně, bylinek, nakoupit ponk, vybudovat dopravní hřiště, obnovit venkovní herní prvky atd.).

Základní školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Snad na každé škole kladou velký důraz na využívání moderních vzdělávacích technologií. Každá škola je vybavena úměrně své kapacitě ICT technologiemi (interaktivní tabule, notebooky, IPady, tablety, PASCO, digitální mikroskopy, ozoboti, počítačové učebny). Školám se daří začít stavět venkovní učebny nebo modernizovat PC učebny z projektů MŽP nebo IROP. Plně organizované školy mají v osnovách zahrnutou Mediální výuku a v rámci Informatiky dbají na správné užívání textu, typografie, dodržování autorských práv, účastní se IT soutěží (např. IT slot). Jedna škola se může pochlubit vlastní střížnou a kinosálem. Jiná škola je příkladem dobré praxe s robotickými stavebnicemi, ozoboty a didaktickou hrou Scottie Go, ovládanou pomocí tabletů – základy programování pro děti. První stupeň rád využívá stavebnic jako je Merkur nebo Seva. Druhostupňové školy se zapojují do projektů jako je např. *Měsíc bezpečného internetu*.

K velkému skoku v rozvoji ICT vybavení a dovedností došlo v průběhu epidemie covidu-19. Školy zaváděly on-line výuku a k tomu bylo potřeba renovovat technické vybavení – počítače, laptopy, kamerové systémy, tiskárny atd. Školy se zároveň v rámci různých dotací od MŠMT i soukromých firem podílely na zabezpečení ICT vybavení žáků – žákům, kteří neměli k dispozici vybavení byly zapůjčeny notebooky, zároveň existovaly různé programy na zajištění internetu zdarma (T-mobile, O2). Zároveň došlo i k velkému posunu v ICT kompetencích – během nouzového stavu se rozšířila nabídka vzdělávacích programů a aplikací, část z nich byla k dispozici zdarma. Zároveň byly realizovány on-line semináře na vzdělávání pedagogických pracovníků v ICT kompetencích a v užívání on-line nástrojů. Část těchto programů a aplikací se osvědčila a je využívána i po skončení nouzového stavu.

Na druhou stranu je tu i několik škol, které kromě využívání ICT technologií pro polytechnické vzdělávání realizují výuku pomocí vybavených dílen, nářadím, cvičnými kuchyňkami a pozemky pro rozvoj praktických a zručných dovedností dětí a žáků. Realizují venkovní učebny nebo nabízejí kroužky v oblasti polytechnického vzdělávání a EVVO – technické činnosti, keramika pro děti, rybářský kroužek, myslivecký kroužek, vaření, přírodovědecký kroužek aj.

Významnou složkou ve výuce na školách je ekologická výchova. Žáci se zapojují do výsadby nových keřů, stromů, úklidu zahrady, třídění odpadu a ve sběru jsou úspěšní v celorepublikových soutěžích (PET víček, papíru, hliníku, léčivých bylin, kaštanů). Den Země školy staví jako projektové dny, které pro enviromentální výchovu využívají naplno. Daří se uskutečňovat přírodovědné procházky, podporovat např. psí útulek nebo myslivce a jejich lesní zvěři nákupem nebo sběrem krmiva.

Školy v souvislosti s enviromentální výchovou spolupracují s organizacemi a dělají besedy s EKO-KOM, Muzeem Českého ráje, Nadací Dřevo pro život, chovateli domácích zvířat a myslivci o lesní zvěři, Dřevíčkovou dílnou, Ekocentrem Huslík, Školním statkem Poděbrady, IZS v Poděbradech, organizací For Help, obecními spolky (myslivci, SDH). Školy v Poděbradech navzájem kooperují, velký díl na spolupráci má DDM Symfonie.

Úspěšnost škol můžeme sledovat v našem regionu i na Biologické olympiádě, Zeměpisné olympiádě či archeologické soutěži.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Jedná se především o finanční zajištění pro výstavbu dílen nebo vybavení školních dílen a zároveň obnovu stávajícího vybavení, které velice rychle zastarává. Školy mají zájem rozšířit výuku o robotiku, nakoupit 3D tiskárnu, ozoboty a zároveň absolvovat semináře, jak s touto technikou pracovat. Jiná škola by ráda rozšířila nabídku keramických kroužků.

Jinak organizovaná školská zařízení – ZUŠ a DDM

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Zohlednění tématu na ZUŠ probíhá ve výuce výtvarného oboru.

V rámci EVVO nabízí DDM kroužky: Myslivecký kroužek, Ochránci přírody, Rybářský kroužek a Teraristika a chov zvířat. Zapojují se do organizace městského Dne Země.

Polytechnická gramotnost je zajišťována kroužky Hodina kódu s Minecraftem, Lego robotika a Programování pro začátečníky, Elektronika začátečníci a pokročilí. V digi vybavení mají 3D tiskárnu, lego stavebnice a roboty, různé druhy elektronických hraček a robotů, notebooky, jsou vybaveni elektrotechnikou (pájky atd.).

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

ZUŠ nemá žádné požadavky v oblasti polytechnického vzdělávání a EVVO, se kterými by potřebovali pomoci. DDM v průběhu posledních let shání lektory zaměřené na elektroniku, robotiku, programování a minecraft, a to z důvodu rozšíření nabídky kroužků v těchto oborech a nedostatku lektorů.

VI. ROZVOJ POTENCIÁLU KAŽDÉHO ŽÁKA v jiných oblastech, práce s talentem a nadáním

Mateřské školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Obecně učitelé v MŠ v našem regionu ke každému žákovi přistupují individuálně a snaží se rozvíjet jeho dovednosti a přizpůsobovat se jeho potřebám. Zároveň se snaží, aby se děti nebály být samy sebou v rámci kolektivu a byly schopny komunikovat, spolupracovat, rozvíjet svou kreativitu a nadání. Pedagogové doporučují rodičům prohlubovat zájmovou činnost.

Školy podporují tuto oblast řadou činností rozvíjejících jejich talent a nadání. Obecně diagnostikují, vedou rozhovory s dětmi a pozorují je, podporují je v dostatečném pohybu (většina škol je zapojena do projektu České obce sokolské – *Svět nekončí za vrátky, cvičíme se zvířátky*, zaměřený na tělesnou zdatnost dětí), v kreativě a vedou portfolia dětí, vystavují výtvarné práce dětí, vystupují s dětmi pro rodiče i na veřejnosti, stimulují je v jim blízkých činnostech, každý má šanci zažít si úspěch.

Pro tuto oblast zvláště kladou důraz na komunikaci s rodiči, pořádají společné výtvarné dílny s rodiči nebo cvičení. Řada MŠ jezdí pravidelně na plavání, divadelní představení, není ovšem výjimkou začlenění do vzdělávacího plánu ani basketbal nebo jóga. Jedna MŠ je úspěšná v rozšířené VV a HV, k hudební výchově vyrábí paní učitelka různé originální perkusové nástroje. Jedna škola je zapojena do projektu *Šikovné ruce* pro předškoláky. Některé děti navštěvují ZUŠ (Poděbrady nebo Pečky), dále DDM Symfonie.

V posledních letech dochází k výraznému posunu v začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem (OMJ) do výuky v MŠ. I na menších obcích se již ve školkách objevují děti s OMJ, většina školek tedy již se začleňováním těchto dětí pracuje. V září 2021 proběhl v rámci projektu MAP seminář „Úvod do začleňování dětí s OMJ v MŠ“, který zajistila organizace META. Cílem semináře bylo poskytnout pedagogickým pracovníkům základní vhled do problematiky začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem do českého předškolního vzdělávání. Účastníci získali základní informace k jednotlivým oblastem, materiály, tipy a metodická doporučení, která posílila jejich kompetence při každodenní práci s dětmi s OMJ v MŠ. Jedna MŠ spolupracovala s DDM Nymburk, kde probíhal přípravný kurz pro předškolní vietnamské děti před nástupem na ZŠ.

V MŠ probíhá předškolní průprava, tzv. Předškoláček, ve kterém se děti cvičí v grafomotorice. Pro nadané děti mají školy úkoly navíc a vedou jim portfolia.

Naprostá většina MŠ již využívá asistentů pedagoga. Dále dochází k úspěšné adaptaci dvouletých dětí v MŠ, a to především v menších obcích a v případě, kdy kapacita MŠ umožní přijetí dětí mladších 3 let.

Školy spolupracují s Luxorem – Domem pro seniory přes nadaci Mezi námi v Poděbradech, se Senior Parkem v Sokolči, s Diakonií v Libici nad Cidlinou, s rodiči, dále se ZUŠ Otakara Vondrovce, která pro ně připravuje výchovné koncerty a umožňuje prohlídku ZUŠ. Úzce rovněž několik MŠ spolupracuje s SPC Poděbrady.

Od roku 2019 také v ORP Poděbrady probíhá aktivita Logopedická supervize, která zahrnuje semináře pro pedagogické pracovníky, depistáže přímo v mateřských školách, semináře pro rodiče, kurzy rozvoje jazykových schopností dle D. B. Elkonina a ukázkové hodiny v mateřských školách. Co se týče seminářů pro pedagogické pracovníky, v červnu 2021 proběhla jejich evaluace a ve školním roce 2021/22 se začala v logopedii vzdělávat již druhá skupina pedagožek.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Většina učitelů MŠ se shoduje na tom, že je stále třeba pracovat na individuálním charakteru a přednostech každého dítěte a přizpůsobovat se jeho potřebám, zároveň však uvedli, že je k tomu třeba personální podpory, ideálně dalšího pedagoga.

Je třeba neustále zajišťovat materiál pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (např. balanční pomůcky) i vybavení výtvarným materiálem pro děti nadané, který je hodně finančně náročný.

Mateřské školy by chtěly dále posilovat ještě více inspiraci dětí např. vystoupeními, účasti na soutěžích a umožnit dětem sdílet úspěchy i prohry společně.

Základní školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Všechny školy mají v rámci ŠVP vypracovaný plán, jak pracovat s nadanými dětmi a uplatňují jej. Mnozí učitelé využívají pracovních listů, které jsou členěné podle náročnosti, tudíž na stejné téma můžou žáci vypracovávat úkoly v různých stupních obtížnosti.

Zejména malotřídní školy staví zejména na individuálních schopnostech žáků, poněvadž tomu nahrává nižší počet žáků ve třídě a prostor, na to se jim věnovat jednotlivě, je veliký.

Školy nabízejí žákům řadu zájmových útvarů, ve kterých mohou svůj talent rozvíjet a daří se jim jejich kapacitu naplňovat na maximum. Jsou to kroužky např.: anglického jazyka, deskové hry, robotiky, kroužek šití, kroužek vaření, pěvecký sbor, keramika, rybářský kroužek, kroužek myslivosti, kreslení a řada sportovních kroužků. Možnost rozvíjení talentu je i v odpolední školní družině.

Školy využívají spolupráci s odborníky z SPC Poděbrady, které pomáhají s návodem na práci s talentem dětí. I díky podpoře speciálních pedagogů, asistentů pedagoga nebo psychologů, které všechny plně organizované školy zaměstnávají, je podpora nadaných dětí sledována a podporována.

Díky účasti dětí na různých soutěžích (ať už jsou literární, matematické, výtvarné, hudební nebo sportovní) zažívají děti úspěchy i prohry a odhalují svůj potenciál a motivují se k lepším výsledkům.

Během epidemie covid-19 došlo k přerušení výjezdů do zahraničí – pro žáky i pro pedagogy. Na tuto aktivitu plánují školy navázat, až bude možné spolehlivě plánovat cesty do zahraničí. Nicméně i v době protiepidemických opatření několik větších škol uspořádalo výměnu zkušeností s partnerskými školami v okolních zemích (Slovensko, Polsko).

Během epidemie byla rovněž přerušena spolupráce s rodiči – sdílení informací o různých povoláních. I na tuto aktivitu plánují školy opětovně navázat.

Většina škol spolupracuje s DDM Symfonie, ZUŠ Pečky nebo ZUŠ Otakara Vondrovce v Poděbradech. I pořádání akademií, výstav a představení dětí (divadlo, tanec, zpěv) výrazně podporuje potenciál žáků.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Co se týče práce s nadáním žáků, školy nejvíce potřebují: zajistit dostatek pedagogů na kroužky, zajistit kvalitní vzdělávací programy, rozšířit, dovybavit a pravidelně obměňovat vybavení dílen. Jedna škola chce v blízké budoucnosti vystavět novou tělocvičnu.

Jinak organizovaná školská zařízení – ZUŠ a DDM

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Studium na základní umělecké škole se vyvíjí primárně individuálně. Individuální studium probíhá hlavně ve výuce hudební výchovy, ale i v oborech tanečních a dramatických, kde kromě skupinové výuky se učitelé zaměřují na jednotlivce v jejich přednesu, vývoji v tvorbě a dovednostech. Hodně talentované dítě může mít i individuální studium společně s přípravou na další studium (střední odborné školy, akademie, konzervatoř). ZUŠ spolupracuje s mnoha organizacemi, umělci, bývalými žáky a pravidelně pořádají hudební koncerty, divadelní a taneční představení, vystavují s oborem výtvarné výchovy.

Dům dětí a mládeže vytváří dle svých možností a podmínek prostor pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů, nebo je nasměruje do zařízení, která mohou jejich talent lépe rozvinout. DDM vytváří podmínky pro rozvoj nadání především v individuální práci s těmito jedinci, zařazením těchto jedinců k aktivitám určeným vyšším věkovým kategoriím nebo dalším vzděláváním pedagogů volného času, pro jejich odbornou připravenost. Prezentace talentovaných účastníků na veřejnosti se děje pomocí soutěží a přehlídek a udělováním cen. Tyto aktivity DDM sám organizuje nebo nadaným účastníkům na nich zprostředkuje úspěch, pořádá fotografické výstavy, výtvarné výstavy. Nabízí aktivity pro veřejnost od 2 do 100 let. Velmi talentované děti směřuje DDM do ZUŠ, aby mohli svůj talent dále rozvíjet.

DDM umožňuje účast na kroužcích i dětem se speciálními potřebami. Ve školním roce 2019/2020 měli 3 účastníky s potřebou asistenta, v roce 2020/2021 umožnili 2 účastníkům účast v kroužcích s asistenty pedagogů.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

ZUŠ nemá žádné potřeby v oblasti rozvoje potenciálu každého žáka v jiných oblastech, se kterými by chtěly pomoci.

DDM v případě, že zařazuje dítě s SVP do výuky, vždy shání asistenta pedagoga pro daný den a čas, a někdy to může být komplikované.

VII. DALŠÍ TÉMATA ROZVOJE ŠKOLY

Mateřské školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Z hlediska školního systému se mateřským školám daří proškolovat tým a naplňovat tak DVPP s tématy: ŠVP, školský management, čtenářská, matematická a polytechnická gramotnost, jak vést portfolio dětí ve škole, jak vést dramatické kroužky, děti s ADHD ad.

Díky projektům – Šablonám OP VVV proběhlo i několik školení (řečová prevence, vedení dopravní výchovy) nebo se podařilo získat personální podporu chůvy, školního asistenta i asistenta pedagoga do mateřských škol. Školy odbírají odborná periodika a učitelé se věnují samostudiu.

Úspěchem je vzdělávání cizinců a využívání asistentů pedagoga pro děti v inkluzi.

Dobrá kooperace se zřizovateli zajistila školám investice do nového vybavení nebo rekonstrukce školních budov a zahrad: nábytek; lehátka, koberce, nové obklady, linolea, šatní skříňky pro děti, osvětlení, odvlhčení stěn, výměna střední krytiny, nové venkovní herní prvky, likvidace vysokých rizikových dřevin, úprava hřiště – litá guma (tartan) jako povrch s designem, výmalba, rekonstrukce kuchyňky, sociální vybavení, místnosti, zateplení budovy, vybudování prádelny atd.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Školy by rády více využívaly semináře ovšem za předpokladu, že semináře budou bezplatné, neboť současné ceny velice zatěžují rozpočet školy. Jsou třeba finance na odměny, dalšího pedagoga dle PhMax a asistenta pedagoga. Pár škol má problém vyřešit soustředěnost předškoláků v heterogenní třídě s dětmi od 2 do 6 let. Další škola potřebuje odbornou pomoc s tím, jak pracovat s dětmi cizinců, kteří neumí česky a stejně tak psychologickou pomoc pro dítě jiné národnosti.

Někteří ředitelé/ky škol uvítají školení na téma financování, workshopy kritického myšlení a koučink nebo kurz time managementu.

I přes úspěšné investiční akce stále není v některých školních budovách zajištěný dostatečný komfort. Jedna škola by uvítala samostatnou kuchyň – školní jídelnu, jiná potřebuje vyměnit okna, obnovit zahradu s herními prvky pro děti od dvou let či obnovení sociálního zařízení. Mateřské školy v okolí Městce Králové dále vnímají problém chybějících prostor pro výchovu dopravní bezpečnosti. Ocenily by zřízení dopravního hřiště, či pomoc při vybudování prostor pro dopravní výchovu na jejich zahradách.

Bezbariérovost je také jedna z potřeb, a to zpřístupnit všechny prostory školy vozíčkářům a zajistit bezbariérovost. Obnova zahrady či její přeměna na enviromentální prostor, oplocení zahrady, altán a venkovní lavice, oprava střechy, zateplení budovy, výměna dveří, zajištění zvonku, malé opravy, dílna, šlapadla, sportovní pomůcky, nákup hraček, oprava kolo stavu, kůlny, modernizace tělocvičny, výměna oken, to vše jsou potřeby k technickému stavu budov nebo zahrady, které je třeba finančně zaštitit a vycházejí z potřeb škol.

Základní školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Několika základním školám se podařilo personálně obsadit místa pedagogů, zaměstnat několik asistentů pedagoga a několik pedagogů úspěšně dokončilo vysokoškolské vzdělání. Dvě školy jsou zapojeny do projektu Erasmus+ na podporu rozvoje učitelů.

Daří se naplňovat DVPP, školení k tématu PhMax, zákony o pedagogických pracovnících, metodiku prevence nebo zajišťovat interní metodickou podporu a sdílení učitelů formou setkání po návratu ze zahraničí nebo pravidelných metodických setkání.

Speciální základní škole v Poděbradech se podařilo vybudovat týmové poradenské pracoviště SPC – Speciální pedagogické centrum. Škola má též plně kvalifikovaný tým školního poradenského pracoviště – ŠPP (VP, ŠMP), kvalitní personální zajištění činnosti školy i SPC. Kapacita školy je dlouhodobě plně obsazena. Základní škola, Městec Králové, Nám. Republiky 303, která je zřízená dle §16 odst. 9 ŠZ, škola pro žáky se SVP má při škole zřízený spolek Ruku v ruce, jehož prostřednictvím podporuje žáky své školy v mimoškolních činnostech, podílí se na realizaci školy v přírodě.

Z investičních záležitostí se podařilo třem školám vyměnit střešní krytinu a okna díky financím od zřizovatelů. Jinde opravili fasádu, postavili parkoviště, zrekonstruovali tělocvičnu z prostředků IROP. Postupně se obnovuje vybavení jako je nábytek ve třídách, židle, malují se třídy, nově se oplocují zahrady. Investovalo se rovněž v několika školách do čističek vzduchu, kabeláže počítačové sítě, nové WIFI, vybudování a vybavení archivu, rekonstrukci počítačové učebny, obnově dětského hřiště, nákupu kompenzačních pomůcek, vybavení pracoven, rekonstrukci školního hřiště. Jedna škola má vlastní autobusovou dopravu.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

I přes úspěchy personálního obsazení škol novými pedagogy, některé školy by uvítaly ve svých řadách mladé kolegy a také větší zastoupení mužů na pozici pedagogů a je stálá absence některých pedagogických míst: chybí např. pedagogové anglického jazyka, speciální pedagog, školní psycholog, pedagog na 1. stupeň malotřídní školy, která plánuje otevřít novou třídu. Vzdělávat se a získat zajímavé nabídky DVPP na téma funkčního studia, financování škol, metodiky prevence, v oblasti PAS (např. sexuální výchova nebo práce s agresivním žákem) nebo přímá spolupráce se Speciální základní školou, jsou rovněž stálé potřeby škol. Vedení škol chce, aby jejich kolektiv fungoval jako spolupracující tým, vzájemně sdílel své poznatky. V některých školách je ale třeba zabezpečit nepedagogický personál, např. administrátor, správce nebo kuchař.

V území je třeba dále investovat do školních budov na zlepšení technického stavu a vybavení tříd. Jedna škola by ráda postavila zelenou učebnu, vlastní velkou tělocvičnu či workoutové hřiště. I další škola v regionu potřebuje zajistit prostor pro aktivnější pohyb žáků. Dvě školy potřebují pomoc s obnovou vybavení dílen, umývár, topení, nábytku ve třídách, jiná potřebuje pomoci s dostavbou šatny, další sdílenou autobusovou dopravu pro min. 10 lidí. Opravit je třeba i herní prvky nebo přístřešky na školních zahradách nebo zrekonstruovat celou digitální síť.

Jinak organizovaná školská zařízení – ZUŠ a DDM

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

ZUŠ průběžně naplňuje nabídky DVPP. Rozšířili obory o doplňkovou vzdělávací činnost – Dětskou akademii, která je bez talentových zkoušek. Děti se na ni předpřipravují na umělecké obory ZUŠ.

Z investičních záležitostí se podařilo zajistit v ZUŠ novou klimatizaci v budově.

DDM využívá podporu asistentů pedagoga pro účastníky v zájmovém vzdělávání. DDM Symfonie dokončuje projekt „Šablony DDM Symfonie“, který významně přispěl k rozvoji této organizace, pedagogové měli možnost se vzdělávat, realizovala se supervize pro interní pedagogy, konaly se projektové dny v SVČ, tým byl posílen o 2 školní asistenty.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

ZUŠ má každoročně převis 50–100 žáků, kteří nemohou být přijati z kapacitních důvodů. Chybí další prostory pro výuku, chybí i speciální třída pro literárně dramatický obor a také t speciální odzvučená místnost pro bicí nástroje, ale rovněž úložné prostory, koncertní sál, sklad a prostor na archiv. ZUŠ chce zvětšit kapacitu školy.

DDM má zájem o realizaci přístavby 2 učeben – technicky-řemeslné a jazykové a s tím souvisejících skladů. Potřebují pomoci se zajištěním prostor na keramickou pec a vybudováním venkovního altánu. Stále shání lektory nových trendových kroužků.

Je zájem o seminář k tématu syndromu vyhoření a seminář, jak pracovat s talentovanými dětmi s ADHD. Organizace by rády využívali služeb sdíleného právníka, výchovného poradce, speciálního pedagoga či psychologa.

VIII. PODPORA ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ VE ŠKOLE

Mateřské školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Řada MŠ byla úspěšná v získání asistentů pedagoga, prošla kurzem logopedického asistenta a úspěšně adaptovala dvouleté děti v MŠ.

Náklady žáků na docházku do mateřské školy se ročně v regionu pohybují od **300** do **3 500 Kč**.

Kroužky a zájmové útvary

Obecně mateřským školám ČŠI kroužky nad rámec výuky nedoporučuje. Zároveň došlo k omezení externích návštěv MŠ v průběhu epidemie Covid-19. Část školek ale tento výpadek nahradila svými aktivitami – v jedné MŠ byly například vyškoleny pedagožky a předcvičují dětem jógu. Jsou výjimky, které nabízejí třeba 1 x / za 7-14 dní – jógu pro děti, hudební výchovu, výtvarný kroužek s pokusy, angličtinu atd.

Byl zorganizován seminář Úvod do začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem do MŠ, na kterém lektorka z META, o.p.s., představila práci s dětmi cizinců a ukázala materiály, se kterými mohou pedagožky pracovat.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Výuka dvouletých dětí a problémy s inkluzí dvouletých dětí, i když je k dispozici chuva, bývají v heterogenních třídách velmi problematické.

Je zájem vyřešit situaci realizování zájmových útvarů v MŠ, dle ČŠI nesmí mít MŠ zájmové kroužky, ale rodiče by je rádi měli.

Mezi pedagogy je zájem o pomoc s uspořádáním semináře nebo přednášky pro učitele i rodiče o agresivitu dětí.

Základní školy

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

Daří se adaptovat tělesně postižené děti i děti se SVP. Na téměř všech školách již pracují asistenti pedagoga. V rámci projektu MAP Poděbrady funguje podpůrná skupina pro asistenty/ky pedagoga, na které mohou sdílet problémy a úskalí své práce. Na tyto skupiny jsou rovněž zváni odborníci, např. pracovníce SPC, supervizor atd.

Plně organizované školy mají vlastního speciálního pedagoga a psychologa.

Díky Školním parlamentům na plně organizovaných školách mohou žáci vést rozhovory s vedením školy nebo městem/obcí na odborné úrovni a vyslovovat své názory, pořádat různé sbírky, akce apod.

Během epidemie Covid-19 došlo k omezení besed a přednášek pro učitele i rodiče, školy je však plánují obnovit jakmile to bude možné.

Část škol je zapojena do projektů zaměřených na podporu sociálně slabých žáků – nejvíce do projektu Obědy pro děti od obecně prospěšné společnosti WOMEN FOR WOMEN, o.p.s., která pomáhá ženám (popř. mužům) s dětmi, jež se ocitly v tíživé životní situaci, kterou nedokážou vlastními silami zvládnout, ale aktivně přistupují k řešení svých problémů. Část škol je zapojena do projektu Obědy do škol skrze úřady práce, nicméně zde je problémem menší pružnost zapojení (posuzování probíhá 2x v průběhu školního roku na základě dlouhodobých příjmů a nelze reflektovat náhlý výpadek příjmů u rodičů).

Náklady žáků na docházku do základní školy se ročně v regionu pohybují mezi částkami od **1 000** do **4 500 Kč**, v případě lyžařského výcviku nebo zahraničního zájezdu se náklady na žáka ze strany rodičů vystoupají do výše cca **10 000 Kč**.

Škola v přírodě

V období před pandemií jezdilo 12 základních škol v území MAP jezdí na školy v přírodě, případně na jiné vícedenní pobyty:

- týdenní pobyty v přírodě
- adaptační třídenní pobyt k vytvoření spolupracujícího a fungujícího kolektivu (6. ročníky)

- lyžařský výcvik
- třídní výjezdy na téma volby povolání
- turistický výjezd
- několikadenní zahraniční poznávací zájezd

V průběhu pandemie byla většina pobytů zrušena, k obnovení došlo ve školním roce 2021/2022.

Školní družina a školní kluby

Školní družina funguje na všech ZŠ, 3 z 5 plně organizovaných škol v regionu mají školní klub, 1 škola má Klub morning a Klub help, 1 škola provozuje Čtenářský klub.

Kroužky a doučování

Všechny ZŠ nabízejí zájmové útvary. Ve sledovaném období došlo k velkému rozšíření možnosti doučování dětí. V průběhu epidemie Covid -19 se výrazně zvýšily rozdíly mezi dětmi, které mají doma dostatečnou podporu učení a mezi těmi, které doma nemají ideální podmínky pro své vzdělávání. Právě na tyto děti byl zaměřen program MŠMT a dětem byla nabídnuta možnost doučování. Zároveň byla v tomto směru rozšířena nabídka nevládních organizací ve sledované oblasti (Leccos, Respondeo atd.).

Všechny ZŠ aktivně řeší a pracují s **Minimálním preventivním programem**. Málotřídní školy svým nízkým počtem žáků a téměř rodinným prostředím navozují dobré klima školy a je zde absence sociálně patologických jevů.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Většina ZŠ nepotřebuje v této oblasti pomoc.

Jedna škola uvádí potřebu dotace na výukové programy pro školy – minimalizace nákladů pro školy (bezpečnost na internetu, kouření, aktivity na podporu prevence sociálně patologických jevů).

Dále se školy shodují, že je třeba sledovat a v průběhu času řešit výrazné zvýšení času, které děti tráví u počítačů, tabletů či mobilních telefonů. V průběhu epidemie Covid-19 a on-line výuky byly děti nuceny trávit u informačních technologií skokově více času a to nejen na výuce, ale i v kontaktu s vrstevníky. Děti výrazně více používají technologie k sociálnímu kontaktu. U některých dětí lze pozorovat digitální závislost. Teprve po návratu k normálnímu stylu výuky a po zrušení protiepidemických opatření se ukáže, jak závažný tento problém je a zda bude přetrvávat.

Jinak organizovaná školská zařízení – ZUŠ a DDM

Co se školám daří a v čem jsou úspěšné?

ZUŠ Otakara Vondrovce poskytuje pro nadané žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí stipendia. Spolupracuje se ZUŠ Český Brod – pěvecké sbory a se ZUŠ Pečky a Nymburk i se Speciálními školami, např. jedna dívka s vadou zraku se zde učila hrát na klavír. Škola má plošinu, díky níž se handicapované děti mohou dopravit do 2. patra. Podporuje i vícečetné rodiny formou slev či stipendií (v gesci ředitelky ZUŠ). ZUŠ nabízí možnost odpolední i dopolední výuky. Výtěžky z koncertů ZUŠ podporuje Diakonii v Libici nad Cidlinou. Spolupracuje s Nadací Otakara Vondrovce.

Náklady žáků na odborné vzdělávání v základní umělecké škole se různí podle oboru ročně od **1 600** do **3 500 Kč** pro děti. Studium pro dospělé stojí **5 000 Kč** ročně.

O letních prázdninách jezdí děti na dvoudenní i 10denní taneční nebo hudební soustředění (např. kytaristé, saxofonisté).

DDM Symfonie integruje účastníky se speciálními vzdělávacími potřebami v různých formách zájmového vzdělávání. Při integraci spolupracuje se školským poradenským zařízením, zejména pak s PPP Nymburk, Základní školou speciální v Poděbradech, spolky Přístav a Centrum pro všechny a Léčebnou Dr. L. Filipa. Pro účastníky se speciálními vzdělávacími potřebami se dle jejich zájmu otvírají speciální zájmové útvary, jsou pravidelně zvány na pořádané akce (vystoupení, divadelní představení).

Pro žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami se vytváří buď speciální zájmové útvary (např. Grafomotorika, Logopedický kroužek) nebo se zařazují do stávajících zájmových útvarů (např. Vaření, Malujeme a tvoříme). Od roku 2017 využívají spolupráci se Speciálně pedagogickým centrem Poděbrady a Pedagogicko-psychologickou poradnou Nymburk a zařazují účastníky do kroužků s asistentem pedagoga.

DDM úspěšně předává informace a vzdělávání svých pedagogů v oblasti inkluze, SVP a intenzivně komunikuje s rodiči. Má účastníky v zájmovém vzdělávání z řad cizinců z EU i mimo EU.

Úplata na zájmové útvary (kroužky) se pro jednoho účastníka pohybuje od 500 do 3 700 Kč za školní rok. Úplata za zájmové vzdělávání se různí dle typu dané činnosti.

V čem by se školy mohly zlepšit, v čem potřebují pomoci, aby se mohly zlepšit?

Organizace nemají nic, co by potřebovaly v této oblasti řešit.

IX. DISTANČNÍ VÝUKA

Kapitola Distanční výuka byla do Plánování ve školách přidána dodatečně, v letech prvního plánování ještě toto téma neexistovalo.

Mateřské školy

Během první vlny epidemie covid-19 byly mateřské školy uzavřeny. Distanční výuka se ve většině školek týkala pouze předškolních dětí. Během této první vlny byla v naprosté většině případů řešena donáškou, vyzvedáním nebo uveřejňováním pracovních listů na webu MŠ. Některé MŠ komunikovaly s dětmi přes sociální sítě, kam umísťovaly nápady na vyrábění s rodiči, učitelky předčítaly dětem pohádky atd. Výtvary děti fotily a sdílely opět přes sociální sítě. Vypracované pracovní listy se buď neodevzdávaly (vypracování bylo na zodpovědnosti rodičů), nebo byly odevzdány po návratu do MŠ.

Během školního roku 2020/21 již měly mateřské školy připravenou metodiku, nicméně vzhledem k věku dětí probíhala výuka opět hlavně formou pracovních listů. Některé MŠ zahájily distanční výuku – tedy tak, že se děti pravidelně spojovaly s učitelkou, nebylo to ale denně a na povinné bázi. Během uzavírky škol byli rodiče oslovováni s nabídkou on-line seminářů, např. Vývoj řeči a schopností dětí od klinické logopedky Ivy Bajtlerové. Vzhledem k absenci v MŠ bylo důležité včas odhalit a začít léčit řečové vady, a to především u předškolních dětí.

V průběhu školního roku 2021/22 již nebyly MŠ uzavírány plošně, ale pouze v případech karantény. V těchto případech distanční výuka v naprosté většině případů neprobíhala.

Základní školy

Na jaře 2020 byla z důvodu epidemie Covid-19 zavedena distanční výuka. Většina škol neměla s touto formou výuky zkušenosti, vše tedy bylo zaváděno a upravováno tzv. za pochodu. Školy narážely na různá úskalí, a to hlavně na:

- Nedostatečné technické vybavení škol
- Nedostatečné technické vybavení žáků, chybějící připojení na internet
- Nedostatečné ICT dovednosti některých pedagogů
- Rozdíl mezi prezenční a on-line výukou – nestačilo pouze říkat to samé do přenosu, bylo třeba změnit styl výuky
- Nedostatečnou podporu rodičů či zákonných zástupců (z různých důvodů – pracovní vytížení, nízké ICT dovednosti, slabé sociální zázemí atd.), a to zvláště u prvního stupně, kdy děti potřebovali asistenci dospělé osoby

V průběhu prvního nouzového stavu (šk. rok 2019/2020) probíhala ze všech více uvedených důvodů distanční výuka velmi rozdílně nejen na každé škole, ale i v rámci jedné školy. Někteří učitelé preferovali distribuci pracovních listů, někteří již rovnou začali s přenosy. V tomto školním roce se nejvíce používali platformy Google Meets nebo Teams. Každý učitel si nastavoval svůj styl výuky (někdo měl třídnické hodiny a pak samostatnou práci, někdo vyučoval dle rozvrhu, někde učitelé či jiní zaměstnanci školy fyzicky roznášeli pracovní listy, někde byly pracovní listy umístěny na web školy atd.). Výrazně se lišil přístup na malotřídních školách a plně organizovaných školách. Vesnické malotřídní školy častěji stavěli na osobních vztazích – ředitel školy či učitel zná osobně všechny rodiče či zákonné zástupce. Komunikace byla spíše osobní – tedy telefonický či osobní kontakt, předávání pracovních listů, odevzdávání vypracovaných úkolů do školy. Mnoho učitelů své žáky osobně navštěvovalo a materiály si předávali např. přes plot. Totéž probíhalo i opačně, rodiče navštěvovali učitele/ředitele a odevzdávali úkoly.

Větší školy byly vzhledem k počtu žáků nuceny tyto procesy formalizovat a probíhala spíše elektronická komunikace – úkoly byly vyvěšovány na weby škol, zasílány e-mailem a e-mailem byly odevzdávány i naskanované úkoly. Pouze u žáků, kteří neměli zpočátku přístup k ICT technice byly materiály dopravovány osobně, většinou formou vyzvedávání ve škole v předem domluvený čas.

Školy v průběhu tohoto školního roku výrazně investovaly do rozšíření a obnovy ICT vybavení, a to hlavně notebooků pro učitele, tiskáren, softwaru a vzdělávacích aplikací. Rovněž pomáhaly žákům, kteří neměli vlastní počítače, zajistit potřebné vybavení pro výuku. Ke konci první distanční výuky již všechny děti, které chtěl být zapojeny do on-line výuky, měli vybavení na to, aby se jí účastnily. Na každé škole se vyskytly jednotky případů, kdy se děti nezapojovaly do výuky. Ve většině případů se jednalo o děti ze sociálně znevýhodněného prostředí.

V tomto období také došlo k propadu dětí, kteří doma neměli dostatečnou podporu k učení – tedy kdy rodiče či rodinní zástupci nebyli z různých důvodů a kompetencí schopni dětem asistovat ve výuce. Na tyto děti se pak zaměřovaly školy s osobní podporou i různé nevládní organizace.

V průběhu druhého nouzového stavu a distanční výuky ve školním roce 2020/2021 již docházelo k profesionalizaci on-line výuky. Školy již byly více připraveny, a to z pohledu technického vybavení, znalostí a ICT dovedností pedagogického sboru i z pohledu řízení škol. Ředitelé nastavovali centrální procesy na on-line výuku, školy již v tomto období měly centrálně nastavené systémy, všichni učitelé používali jednotné nástroje a na většině škol probíhalo sdílení mezi učiteli. Jedna ze škol má nastavené pravidelné setkávání učitelů a sdílení zkušeností s informačními technologiemi a různými vzdělávacími programy a aplikacemi. I žáci již byli na on-line výuku lépe připraveni, měli potřebné vybavení a zkušenosti z minulého roku.

Ohledně dopadů distanční výuky na školy se většina ředitelů shoduje na tom, že není vhodnou náhražkou klasické výuky, nicméně do škol přinesla i několik pozitivních dopadů. Jednak se výrazně posunuly ICT kompetence učitelů i dětí, což napomáhá budoucímu průřezovému zavádění ICT do výuky. Učitelé i nadále používají velké množství aplikací, které si úspěšně odzkoušely během distanční výuky. I do budoucna chtějí učitelé část vzdělávání absolvovat on-line – alespoň ty semináře, u kterých je on-line forma vhodná. Učitel tak má širší možnost účasti na seminářích, aniž by musel ztrácet čas cestováním.

Co se dopadů na děti týče, na většině škol se objevily jednotky případů, kdy se dítě nezapojovalo do výuky. Opět, ve většině případů se jednalo o děti ze sociálně znevýhodněného prostředí. Tyto děti se učitelé snažili cíleně oslovovat a komunikovat s rodinou. Některým dětem ale distanční výuka vyhovovala, a to především dětem introvertním, a i některým nadaným nebo naopak slabším dětem. Část samostatné práce mohli jet svým tempem, někteří učitelé zadávali domácí práci navíc pro nadané děti. Pokud měli děti podporu v rodičích, dostávalo se jim individuálního přístupu a u některých dětí dokonce došlo ke zlepšení prospěchu. Introvertní děti pak nemuseli řešit problémy v kolektivu. Zároveň ale docházelo k vyšší interakci dětí na sociálních sítích, kde často jednájí s menšími zábrany, což mělo na některé děti negativní vliv. Celkově většina ředitel hodnotí dopad distanční výuky na děti jako negativní, nicméně teprve v průběhu následujících let se ukáže, jak velký tento dopad bude.

Po otevření škol se objevily i jednotky případů, kdy děti nechodily do školy z důvodu nesouhlasu s testováním a nošením roušek/respirátorů. Cca v polovině případů šlo o zástupný problém spojený s tím, že si děti zvykly na volnější režim a měli problém ve znovunastolení pravidelné školní docházky. V druhé polovině případů šlo o přesvědčení rodičů a škodlivosti testování a pohybu v respirátorech. Během distanční výuky se objevily náznaky toho, že někteří rodiče budou preferovat distanční výuku i po ukončení nouzového stavu nebo budou hledat alternativní formy vzdělávání. Toto se ale nepotvrdilo, naprostá většina dětí se ve školním roce 2021/22 vrátila do prezenční výuky na své škole. V celém ORP se pak objevilo do 10 případů problematického návratu do školy.

V průběhu třetího roku epidemie již nedocházelo k plošným uzávěrám škol, ale pouze ke karanténám nařízeným kontaktům pozitivně testovaných dětí. Školy se v tomto období musely potýkat s další komplikací – a to zajištěním hybridní výuky ve chvíli, kdy byla část dětí v karanténě na on-line výuce a část dětí ve škole na prezenční výuce. Společně s faktem, že část učitelů byla nemocná nebo také v karanténě, to pro školy tvořilo velký problém v koordinaci práce pedagogů. Ti byli přesouváni mezi třídami dle aktuálních potřeb.

V rámci podpory MŠMT bylo dětem nabídnuto doučování tak, aby došlo ke zlepšení znalostí dětí, které během distanční výuky zaostaly za ostatními. Některé školy nabízely pomoc formou doučování, jiné formou různých klubů, v rámci kterých se děti doučovaly a připravovaly na testy. Různou formou doučování rovněž nabízejí nevládní organizace a jako prostředník funguje i Odbor sociální péče.

Jinak organizovaná školská zařízení – ZUŠ a DDM

Obě tato školská zařízení jsou zřízena Středočeským krajem, během nouzového stavu se tedy řídila metodickými pokyny MŠMT, kraje a svými vnitřními předpisy.

V období prvního nouzového stavu byla zařízení uzavřena a zaměstnanci připravovali náhradní aktivity pro děti (např. venkovní stezky, on-line koncerty atd.).

Během školního roku 2020/21 již byla zahájena distanční výuka. Ta neprobíhala jednotně, ale na zvážení jednotlivých lektorů a v rámci možností daného tématu. Některé kroužky se vyučovaly on-line (šití, cvičení, hra na hudební nástroje), některé formou individuálních konzultací, některé předáváním materiálů a návodů k vyrábění. U některých kroužků byla distanční výuka nemožná (např. lezení na lezecké stěně). V rámci DDM byli osloveni rodiče dětí, zda mají zájem o distanční výuku či ne. Pokud ano, probíhala distanční výuka. Pokud rodiče neměli zájem, byly jim vráceny poměrné části poplatků za kroužky. V rámci přihlašování na kroužky ve školním roce 2021/22 již DDM u každého kroužku uvádělo, zda v případě uzavření škol bude či nebude probíhat distanční výuka. Tento způsob výuky se stal v některých kroužcích novým způsobem, jak dětem umožnit účast na kroužku, pokud nemohou být fyzicky přítomni.

X. SHRUTÍ

Sebereflexe 29 zapojených škol a školských zařízení v projektu MAP rozvoje vzdělávání v ORP Poděbrady II ukázala, co se daří, kde je třeba něco zlepšit, jaké pokroky školy dělají nebo v čem by se mohly zlepšit v tématech čtenářské gramotnosti, matematické gramotnosti, polytechnického vzdělávání a EVVO, rozvoje potenciálu každého žáka v oblasti talentu a nadání, v tématu rovných příležitostí ve vzdělávání a dalších tématech.

Jelikož jsou z dotazovaných dvě třetiny mateřské školy (včetně 3 MŠ sloučených se ZŠ do 5. ročníků) a dvě základní školy zřízené dle §16 odst. 9, prospěšné prolínání pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání, které plně a kreativně podporují rozvoj potenciálu dítěte v různých oblastech, aniž by školy byly nuceny důsledně rozdělovat gramotnosti do „školních předmětů“, je běžným jevem, který úspěšně tyto školy kvitují. Dbají na správný před/řečový vývoj dítěte a navazují spolupráci s logopedy pro podchycení nežádoucího projevu v řeči dětí. Využívají didaktických her, kvalitních pomůcek, kompenzačních pomůcek pro lepší komunikaci a rozvoj pre/gramotností dětí, žáků. Aktivně spolupracují s mnoha místními i nadregionálními organizacemi.

Základní školy, stejně jako mateřské, mají gramotnosti a jejich rozvoj podchyceny v ŠVP a některé školy konkrétní témata růstu ve vzdělávání rozvádějí i ve svých profilech a strategických plánech školy. Školy se zapojují do celostátních i mezinárodních projektů, v nichž jsou úspěšní, a z jejichž výstupů dále těží ve svůj prospěch. Rozvoj ČG, MG, polytech. vzdělávání a EVVO je posilován i dalším vzděláváním pedagogických pracovníků a plánováním řady aktivit, nakupováním kvalitních pomůcek a vybavením.

Ve sledovaném období (školní roky 2019/2020, 2020/2021 a 2021/2022) se podařilo na školách zrealizovat řadu investičních projektů, které prospěly k lepšímu provozu školy a ke zkvalitnění výuky. Výrazný posun zaznamenalo zavádění ICT kompetencí, technologické vybavení a samotná výuka s využíváním ICT technologií. V této kategorii však dochází k nejrychlejšímu opotřebení, a to jak fyzickému, tak i morálnímu. Školy musí neustále investovat do obnovování technologií a zároveň ke sledování nových trendů v ICT.

Mezi aktuální priority patří podnícení většího zájmu žáků o čtení a přírodovědné obory, obnovení dílen a praktických činností. Na všech školách platí, že je třeba vyřešit problémy v personální oblasti (nedostatek pedagogů, právní pomoc, zajištění podpůrného personálu) a pomoci s osvětou pro rodiče v různých oblastech. Několik škol potřebuje zajistit finanční prostředky k obnově nebo výstavbě tělocvičny a úpravě venkovních prostor. Většina škol pak musí zajistit finance na větší opravy a obnovu vybavení.

Potřeby škol vycházející z tohoto dokumentu jsou naplňovány jak skrze implementační aktivity, tak aktivity pracovních skupin projektu MAP II. Vybrané potřeby jsou také naplňovány individuálními projekty škol Šablony a investičními projekty financovanými z IROP a státních dotací.

PŘÍLOHA Č. 1 SEZNAM ZKRATEK A POJMŮ

ADHD

zkratka anglického „Attention Deficit Hyperactivity Disorder“ – hyperkinetická porucha (HKP), porucha pozornosti s hyperaktivitou, patří mezi neurovývojové poruchy

ČG

Čtenářská gramotnost

ČŠI

Česká školní inspekce

DDM

Dům dětí a mládeže

DofE

Mezinárodní cena vévody z Edinburghu

DVPP

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

EVVO

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

ICT

Informační a komunikační technologie

IROP

Integrovaný regionální operační program

HV

Hudební výchova

IT

Informační technologie

IZS

Integrovaný záchranný systém

MAP

Místní akční plán rozvoje vzdělávání, který bude prioritně zaměřen na rozvoj kvalitního a inkluzivního vzdělávání dětí a žáků do 15 let. Zahrnuje oblasti včasné péče, předškolního a základního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání.

Místní akční skupina (MAS)

Organizace místního partnerství zastupující veřejné a soukromé místní socioekonomické zájmy (skupiny občanů, neziskové organizace, subjekty soukromé podnikatelské sféry, subjekty veřejné 76 správy, obce, svazky obcí apod.), přičemž na rozhodovací úrovni nesmí ani veřejný sektor ani žádná z jednotlivých zájmových skupin představovat více než 49 % hlasovacích práv. Místní akční skupina navrhuje a provádí strategii komunitně vedeného místního rozvoje v souladu s čl. 32–35 Obecného nařízení. MAS v ČR sdružuje Národní síť Místních akčních skupin České republiky, o. s. (dále také „NS MAS ČR“), jež je partnerem na národní úrovni pro spolupráci s dalšími subjekty, jejichž činnost se dotýká rozvoje venkova.

MG

Matematická gramotnost

MŠ

Mateřská škola

MŠMT

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŽP

Ministerstvo životního prostředí

OP VVV

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (2014–2020)

ORP

Obec s rozšířenou působností

OSPOD

Orgán sociálně-právní ochrany dětí

PAS

Porucha autistického spektra

PC

osobní počítač (z anglického *personal computer*)

PHmax

Hodnota, která představuje maximální týdenní počet hodin vyučování v rozsahu podle rámcového vzdělávacího programu financovaný ze státního rozpočtu.

PPP

Pedagogicko-psychologická poradna

RT MAP

Realizační týmy Místních akčních plánů

SDH

Sdružení dobrovolných hasičů

SPC

Speciálně-pedagogické centrum

SVP

Speciální vzdělávací potřeby

ŠD

Školní družina

ŠMP

Školní metodik prevence

ŠPP

Školní poradenské pracoviště

ŠVP

Školní vzdělávací program

VP

Výchovný poradce

VV

Výtvarná výchova

ZŠ

Základní škola

ZUŠ

Základní umělecká škola

